

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Niende Afdeling)

22. september 2022*

»Præjudiciel forelæggelse – urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler – forbrugerkreditaftale – urimeligt vilkår vedrørende den ordinære rentesats – søgsmål anlagt af en forbruger med påstand om, at det fastslås, at denne aftale er ugyldig – udenretslig fyldestgørelse af forbrugerens krav – ifaldne omkostninger, der skal betales af nævnte forbruger – effektivitetsprincippet – national lovgivning, som kan afholde forbrugeren fra at udøve de rettigheder, som er tillagt ved direktiv 93/13«

I sag C-215/21,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Juzgado de Primera Instancia n° 2 de Las Palmas de Gran Canaria (retten i første instans nr. 2 i Las Palmas de Gran Canaria, Spanien) ved afgørelse af 12. marts 2021, indgået til Domstolen den 6. april 2021, i sagen

Zulima

mod

Servicios Prescriptor y Medios de Pagos EFC SAU,

har

DOMSTOLEN (Niende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, S. Rodin (refererende dommer), og dommerne J.-C. Bonichot og L.S. Rossi,

generaladvokat: A.M. Collins,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Zulima ved procurador F.M. Montesdeoca Santana og abogada Y. Pulido González,
- den spanske regering ved J. Rodríguez de la Rúa Puig, som befuldmægtiget,

* Processprog: spansk.

– Europa-Kommissionen ved J. Baquero Cruz og N. Ruiz García, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT 1993, L 95, s. 29).
- 2 Denne anmodning er indgivet i forbindelse med en tvist mellem Zulima og Servicios Prescriptor y Medios de Pagos EFC SAU, som er et kreditinstitut, der tidligere var benævnt »Evofinance EFC SAU«, vedrørende de omkostninger, som er ifaldet under en procedure indledt af sagsøgeren i hovedsagen med henblik på, at det fastslås, at en forbrugerkreditaftale, der kan forlænges, er ugyldig, navnlig fordi et af vilkårene heri er urimeligt.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 fastsætter:
»Medlemsstaterne fastsætter, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, i henhold til deres nationale lovgivning ikke binder forbrugeren, og at aftalen forbliver bindende for parterne på i øvrigt samme vilkår, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.«
- 4 Direktivets artikel 7, stk. 1 og 2, bestemmer:
»1. Medlemsstaterne sikrer, at der i forbrugernes og konkurrenternes interesse findes egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør.
2. De i stk. 1 nævnte midler skal omfatte bestemmelser, i henhold til hvilke personer eller organisationer, der ifølge national lov har en legitim interesse i at beskytte forbrugerne, efter national ret kan indbringe en sag for retsmyndighederne eller de kompetente administrative myndigheder, for at disse kan afgøre, om kontraktvilkår, der er udarbejdet med henblik på generel anvendelse, er af urimelig karakter, og anvende egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af sådanne kontraktvilkår til ophør.«

Spansk ret

5 Artikel 1303 i Código Civil (den civile lovbog) bestemmer:

»Når en forpligtelse i en aftale er erklæret ugyldig, skal de kontraherende parter gensidigt levere de ting tilbage, der var genstand for aftalen, herunder udbytter heraf og den pris, der er betalt som modydelse for disse ting, med renter, dog med forbehold for nedenstående artikler.«

6 Artikel 22 med overskriften (»Afslutning af proceduren på grund af udenretslig fyldestgørelse eller ved bortfald af tvistens genstand. Særlige tilfælde, hvor udsættelsen indstilles.«) i Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil (lov nr. 1/2000 om den civile retspleje) af 7. januar 2000 (BOE nr. 7 af 8.1.2000, s. 575), i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen (herefter »LEC«), bestemmer:

»1. Når der på grund af indtrufne omstændigheder med hensyn til søgsmålet og modkravet ikke længere foreligger en legitim interesse i at opnå den ønskede effektive retsbeskyttelse, fordi sagsøgerens krav, og eventuelt sagsøgtes modkrav, er blevet fyldestgjort uden for sagen, eller af andre grunde, underrettes parterne herom, og efter aftale mellem parterne fastslår Letrado de la Administración de Justicia (justitssekretæren), at sagen er afsluttet, uden at der skal træffes afgørelse om, at den ene part tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

2. Hvis en af parterne gør gældende, at den pågældende fortsat har en legitim interesse, idet vedkommende med behørig begrundelse afviser, at der er sket udenretslig fyldestgørelse af den pågældendes krav, eller anfører andre argumenter, tilsiger justitssekretæren parterne til at møde for retten inden for en frist på ti dage alene med henblik på dette spørgsmål.

Efter mødet afsiger retten kendelse inden for ti dage om spørgsmålet om, hvorvidt sagen skal fortsættes, og om at omkostningerne skal bæres af den part, som ikke har fået medhold i sin påstand.

3. Kendelser, hvori det fastslås, at sagen fortsættes, kan ikke appelleres. Kendelser, hvori det fastslås, at sagen afsluttes, kan appelleres.«

7 LEC's artikel 394, stk. 1, bestemmer følgende:

»1. I kontradiktoriske sager betaler den part, som ikke har fået medhold i alle sine påstande, sagsomkostningerne, medmindre retten med en behørig begrundelse finder, at sagen rejste alvorlig retlig eller faktisk tvivl.

For med henblik på afgørelsen om sagsomkostningerne at vurdere, om sagen rejste alvorlig retlig tvivl, tages der hensyn til retspraksis i lignende sager.«

8 LEC's artikel 395, stk. 1 og 2, fastsætter:

»1. Når der gives samtykke til kravet, inden det anfægtes, er det uforholdsmæssigt at træffe afgørelse om sagsomkostningerne, medmindre retten med en behørig begrundelse fastslår, at sagsøgte var i ond tro.

En sådan ond tro hos den pågældende anses for at foreligge, hvis sagsøgeren inden anlæggelse af søgsmålet har tilsendt vedkommende et troværdigt og begrundet betalingspåkrav, hvis der har været indledt en forligsprocedure, eller hvis sagsøgte har været indkaldt til mægling.

2. Når der gives samtykke til kravet, efter at det anfægtes, finder foregående artikels stk. 1 anvendelse.«

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 9 Den 21. september 2016 indgik parterne i hovedsagen en forbrugerkreditaftale, der kunne forlænges. I marts 2020 fremsatte sagsøgeren i hovedsagen krav om, at sagsøgte i hovedsagen skulle opsigte denne kreditaftale og tilbagebetale hende de beløb, som selskabet med urette havde opkrævet, idet hun fandt, at renterne i nævnte aftale udgjorde åger. Sagsøgte i hovedsagen nægtede at efterkomme dette krav.
- 10 Sagsøgeren i hovedsagen har ligeledes anlagt et søgsmål for den forelæggende ret med påstand om, at det fastslås, at denne kreditaftale er ulovlig. Hun har principalt påberåbt sig, at den ved aftalen fastsatte rentesats udgør åger som omhandlet i national lovgivning, og nedlagt påstand om tilbagebetaling af de overskydende betalte lån i henhold til denne rentesats. Subsidiært har hun gjort gældende, at vilkåret vedrørende den ordinære rentesats er urimeligt som omhandlet i direktiv 93/13, da det savner gennemsigtighed.
- 11 Den forelæggende ret har fastslået, at sagen kan antages til realitetsbehandling. Sagsøgte i hovedsagen har inden for den fastsatte frist til at fremsætte bemærkninger til nævnte søgsmål anmodet om, at sagen slettes, idet selskabet har gjort gældende, at sagsøgeren i hovedsagen har opnået udenretslig fyldestgørelse for sine krav, og at det havde opsagt kreditaftalen, der kunne forlænges, idet det har anført, at sagsøgeren i hovedsagen nu ikke kunne gennemføre nogen transaktion med det tilhørende kreditkort, og at det havde slettet det skyldige beløb med hensyn til renter og de øvrige gebyrer. Sagsøgte i hovedsagen har ligeledes nedlagt påstand om ikke at blive tilpligtet at betale sagsomkostningerne. I henhold til LEC's artikel 22, stk. 1, afsluttes proceduren nemlig i princippet, hvis kravene er blevet fyldestgjort uden for denne, uden at det er fornødent, at den ene part tilpligtes at betale sagsomkostningerne.
- 12 Som led i en foranstaltning med henblik på sagens tilrettelæggelse af 11. september 2020 har den forelæggende ret underrettet sagsøgeren i hovedsagen om den anmodning om slettelse, som sagsøgte i hovedsagen har fremsat, og som er støttet på, at sagsøgerens berettigede interesse i at opnå effektiv domstolsbeskyttelse er forsvundet.
- 13 Sagsøgeren i hovedsagen har gjort gældende, at denne anmodning om slettelse er ugrundet, idet sagsøgte i hovedsagen efter hendes opfattelse ikke har fyldestgjort samtlige hendes krav, navnlig at det fastslås, at den pågældende forbrugerkreditaftale, der kan forlænges, er ugyldig som følge af åger, og betaling af sagsomkostningerne. Sagsøgeren i hovedsagen har desuden fremhævet, at hun, inden hun anlagde sag for den forelæggende ret, uden held havde tilsendt sagsøgte i hovedsagen et påkrav om at opsigte kreditaftalen og om at tilbagebetale hende de betalte renter.
- 14 Henset til en sådan uenighed mellem parterne i hovedsagen er de blevet tilsagt at møde for den forelæggende ret i medfør af LEC's artikel 22, stk. 2, første afsnit. Efter at parterne i hovedsagen har afgivet indlæg, og den forelæggende ret har undersøgt de beviser, de har fremlagt, har retten fastslået, at kravene fremsat af sagsøgeren i hovedsagen er blevet udenretsligt fyldestgjort, for så vidt som sagsøgte i hovedsagen havde opsagt den pågældende forbrugerkreditaftale, der kunne forlænges, og havde tilbagebetalt de uretmæssigt betalte beløb. Den forelæggende ret har endvidere fastslået, for det første, at sagsøgeren i hovedsagen, inden hun anlagde det søgsmål, der verserer for retten, flere gange over for sagsøgte i hovedsagen havde fremsat et påkrav ved telefax

sendt fra et postkontor, hvis dato og endda indhold (burofax) har gyldighed med henblik på at opnå opsigelse af denne kreditaftale og tilbagebetaling af de beløb, som hun uretmæssigt havde betalt selskabet, samt, for det andet, at sagsøgte i hovedsagen havde afslået at efterkomme disse påkrav.

15 Eftersom de krav, som sagsøgeren i hovedsagen har fremsat, er blevet udenretsligt fyldestgjort, har den forelæggende ret anført, at det følger af relevant national lovgivning, at den ikke kan pålægge den ene part at betale sagsomkostningerne. Den har desuden anført, at den heller ikke kan tage hensyn til, at der foreligger påkrav forud for anlæggelsen af det søgsmål, der har givet anledning til tvisten i hovedsagen, med henblik på at vurdere ond tro hos sagsøgte i hovedsagen og pålægge denne at betale sagsomkostningerne afholdt af sagsøgeren i hovedsagen. I denne sammenhæng, for så vidt som sagsøgeren i hovedsagen er »forbruger« som omhandlet i direktiv 93/13, og denne part inden for rammerne af tvisten i hovedsagen har tilsigtet at påberåbe sig rettigheder udledt af dette direktiv, nærer den forelæggende ret tvivl om, hvorvidt denne nationale lovgivning er forenelig med nævnte direktiv.

16 På denne baggrund har Juzgado de Primera Instancia n° 2 de Las Palmas de Gran Canaria (retten i første instans nr. 2 i Las Palmas de Gran Canaria, Spanien) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»I forbindelse med forbrugeres klage over urimelige kontraktvilkår på grundlag af direktiv [93/13] og i tilfælde af, at der sker udenretslig fyldestgørelse, indebærer [LEC's] artikel 22 [...], at forbrugerne skal bære sagsomkostningerne uden hensyntagen til den forudgående adfærd udvist af den erhvervsdrivende, som ikke efterkom de forudgående påkrav. Udgør denne spanske processuelle regel en væsentlig hindring, der kan afholde forbrugerne fra at udøve retten til en effektiv domstolsprøvelse af den eventuelt urimelige karakter af kontraktvilkår i strid med effektivitetsprincippet og med artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13?«

Om Domstolens kompetence

17 Sagsøgeren i hovedsagen og den spanske regering har indledningsvis gjort gældende, at Domstolen ikke har kompetence til at påkende det forelagte spørgsmål, for så vidt som den retlige situation, der ligger til grund for tvisten i hovedsagen, ikke henhører under EU-rettens anvendelsesområde.

18 Det følger af fast retspraksis, at Domstolen af hensyn til efterprøvelsen af sin egen kompetence er beføjet til at undersøge de omstændigheder, hvorunder den nationale ret har forelagt sagen (dom af 15.7.2021, *The Department for Communities in Northern Ireland*, C-709/20, EU:C:2021:602, præmis 45 og den deri nævnte retspraksis).

19 I denne henseende følger det af artikel 19, stk. 3, litra b), TEU og artikel 267, stk. 1, TEUF, at Domstolen har kompetence til at afgøre præjudicielle spørgsmål om fortolkning af EU-retten eller om gyldigheden af retsakter udstedt af Unionens institutioner. Artikel 267, stk. 2, TEUF præciserer nærmere bestemt, at såfremt der under en retssag ved en medlemsstats retsinstans rejses spørgsmål, der kan gøres til genstand for en præjudiciel forelæggelse, kan denne ret, hvis den skønner, at en afgørelse af dette spørgsmål er nødvendig, før den afsiger sin dom, anmode Domstolen om at afgøre spørgsmålet (dom af 15.7.2021, *The Department for Communities in Northern Ireland*, C-709/20, EU:C:2021:602, præmis 46).

- 20 I det foreliggende tilfælde finder den pågældende ordning for fordeling af sagsomkostningerne ganske vist anvendelse på procedurer, der er indledt for de spanske retsinstanter, og henhører dermed principielt under spansk procesret.
- 21 Det fremgår imidlertid af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at genstanden for tvisten i hovedsagen indgår i et område, der er omfattet af EU-retten. Tvisten vedrører nemlig den urimelige karakter som omhandlet i direktiv 93/13 af flere vilkår i en aftale, som er indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, og med det forelagte spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om dette direktivs artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, skal fortolkes således, at disse bestemmelser er til hinder for en national processuel bestemmelse om fordeling af sagsomkostningerne, nemlig LEC's artikel 22. Den forelæggende ret har navnlig anmodet Domstolen om at undersøge, om en sådan bestemmelse i national ret kan udgøre en væsentlig hindring, der kan afholde forbrugerne fra at udøve deres rettigheder, hvorved EU-rettens bestemmelser tilsidesættes i lyset af effektivitetsprincippet. Forbrugernes udøvelse af de rettigheder, der udledes af direktiv 93/13, henhører under medlemsstaternes processuelle lovgivning. Den pågældende nationale processuelle lovgivning kan således have afgørende indflydelse på EU-rettens effektivitet.
- 22 Domstolen har nemlig flere gange, når den har skullet undersøge indholdet af procedurerne for betalingspåkrav, fastslået, at de udgifter, som et søgsmål medfører, kan afholde forbrugerne fra at fremsætte den indsigelse, der kræves ved denne type procedurer (jf. i denne retning dom af 14.6.2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, præmis 54, af 18.2.2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, præmis 52, og af 13.9.2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, præmis 69).
- 23 Selv om gennemførelsen af ordningerne for fordeling af sagsomkostningerne i medfør af princippet om medlemsstaternes procesautonomi henhører under disse staters interne retsorden, skal reglerne for denne gennemførelse imidlertid opfylde en dobbelt betingelse. Disse regler må således ikke være mindre gunstige end dem, der gælder for tilsvarende situationer, der er underlagt national ret (ækvivalensprincippet), og de må ikke i praksis gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, der er tillagt forbrugerne ved EU-retten (effektivitetsprincippet) (jf. i denne retning og analogt dom af 17.7.2014, Sánchez Morcillo og Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, præmis 31).
- 24 På denne baggrund har Domstolen kompetence til at træffe afgørelse om anmodningen om præjudiciel afgørelse.

Om formaliteten vedrørende det præjudicielle spørgsmål

- 25 Sagsøgeren i hovedsagen og den spanske regering har for Domstolen gjort gældende, at det forelagte spørgsmål skal afvises, da dette spørgsmål allerede er afgjort i national retspraksis. I henhold til denne retspraksis er det muligt at anvende et »korrektionskriterium«, som giver mulighed for at tage hensyn til den erhvervsdrivendes og sagsøgtes eventuelle onde tro og i dette tilfælde at tilpligte sidstnævnte at betale sagsomkostningerne, selv om sagsøgerens krav er blevet udenretsligt fyldestgjort.
- 26 Det skal i denne henseende indledningsvis bemærkes, at det i henhold til fast retspraksis, hvorefter det inden for rammerne af proceduren i henhold til artikel 267 TEUF, som er baseret på en klar adskillelse mellem de nationale retters og Domstolens funktioner, alene er den nationale ret, der

har kompetence til at fastlægge og vurdere hovedsagens faktiske omstændigheder og til at fortolke og anvende den nationale ret. Det tilkommer ligeledes udelukkende den nationale ret, som tvisten er indbragt for, og som har ansvaret for den retsafgørelse, der skal træffes, på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag at vurdere såvel nødvendigheden som relevansen af de spørgsmål, den forelægger Domstolen. Når de stillede spørgsmål vedrører fortolkningen af EU-retten, er Domstolen derfor principielt forpligtet til at træffe afgørelse (dom af 14.6.2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, præmis 76 og den deri nævnte retspraksis).

- 27 Domstolen kan således kun afvise en anmodning om præjudiciel afgørelse fra en national ret, såfremt det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, når problemet er af hypotetisk karakter, eller når Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan foretage en saglig korrekt besvarelse af de stillede spørgsmål (dom af 14.6.2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, præmis 77 og den deri nævnte retspraksis).
- 28 Det er åbenbart, at dette ikke er tilfældet i den foreliggende sag.
- 29 Det skal i denne henseende fastslås, at anmodningen om præjudiciel afgørelse nemlig vedrører fortolkningen af artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 og tilsigter at gøre det muligt for den forelæggende ret at træffe afgørelse om, hvorvidt LEC's artikel 22, som fortolket af de nationale retsinstanser, er forenelig med disse bestemmelser i dette direktiv.
- 30 Det fremgår desuden af sagsakterne for Domstolen, at sagsøgeren i hovedsagen, der er forbruger som omhandlet i direktiv 93/13, i medfør af LEC's artikel 22 risikerer at skulle betale sagsomkostningerne i den sag, som hun har anlagt til prøvelse af urimelige kontraktvilkår i den pågældende kreditaftale, som kan forlænges, selv om hendes krav er blevet udenretsligt fyldestgjort i realiteten efter oprettelsen af den pågældende kredit.
- 31 Henset til ovenstående betragtninger fastslås det, at det forelagte spørgsmål kan antages til realitetsbehandling.

Om realiteten

- 32 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 i lyset af effektivitetsprincippet skal fortolkes således, at disse bestemmelser er til hinder for en national lovgivning, såsom LEC's artikel 22, hvorefter forbrugeren i tilfælde af udenretslig fyldestgørelse af sine krav i forbindelse med et søgsmål, hvori der er nedlagt påstand om, at det fastslås, at et vilkår i en aftale, der er indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, er ulovligt, skal betale sagsomkostningerne i det søgsmål, som den pågældende har følt sig tvunget til at anlægge for at påberåbe sig de rettigheder, som vedkommende er tillagt ved direktiv 93/13, uden at der tages hensyn til adfærden hos den pågældende erhvervsdrivende, der ikke har efterkommet de påkrav, som nævnte forbruger tidligere har tilsendt denne.
- 33 Det følger af fast retspraksis, at i mangel af specifik EU-retlig regulering på området henhører de nærmere bestemmelser for gennemførelsen af den forbrugerbeskyttelse, der er fastsat i direktiv 93/13, under medlemsstaternes interne retsorden i henhold til princippet om disse staters procesautonomi. Disse regler bør imidlertid hverken være mindre gunstige end dem, der gælder for tilsvarende situationer i national ret (ækvivalensprincippet), eller være udformet således, at de

i praksis umuliggør eller uforholdsmæssigt vanskeliggør udøvelsen af rettigheder, der hjemles i Unionens retsorden (effektivitetsprincippet) (jf. i denne retning dom af 16.7.2020, Caixabank og Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 og C-259/19, EU:C:2020:578, præmis 83, og af 10.6.2021, BNP Paribas Personal Finance, C-776/19 – C-782/19, EU:C:2021:470, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).

- 34 Det fremgår i denne forbindelse af Domstolens praksis, at fordelingen af sagsomkostningerne i forbindelse med en sag ved de nationale retsinstanser henhører under medlemsstaternes procesautonomi, med forbehold for iagttagelsen af ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet (dom af 16.7.2020, Caixabank og Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 og C-259/19, EU:C:2020:578, præmis 95).
- 35 Hvad angår effektivitetsprincippet, der er det eneste princip, som er omhandlet i denne sag, skal det bemærkes, at hvert enkelt tilfælde, hvor der opstår spørgsmål om, hvorvidt en national processuel bestemmelse gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at anvende EU-retten, skal bedømmes under hensyn til, hvilken stilling bestemmelsen indtager i den samlede procedure, herunder dens forløb og dens særlige kendetegn, for de forskellige nationale instanser. Under denne synsvinkel skal der i givet fald tages hensyn til de principper, der ligger til grund for den nationale retspleje, såsom beskyttelsen af retten til forsvar, retssikkerhedsprincippet og princippet om en hensigtsmæssig sagsbehandling (jf. navnlig dom af 10.6.2021, BNP Paribas Personal Finance, C-776/19 – C-782/19, EU:C:2021:470, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis).
- 36 Domstolen har endvidere præciseret, at medlemsstaternes forpligtelse til at sikre beskyttelsen af de rettigheder, som EU-retten medfører for borgerne, navnlig for så vidt angår de rettigheder, der følger af direktiv 93/13, indebærer et krav om effektiv domstolsbeskyttelse, hvilket også er sikret ved artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, der navnlig gælder med hensyn til definitionen af de processuelle regler vedrørende søgsmål, der støttes på sådanne rettigheder (dom af 10.6.2021, BNP Paribas Personal Finance, C-776/19 – C-782/19, EU:C:2021:470, præmis 29 og den deri nævnte retspraksis).
- 37 Direktiv 93/13 giver forbrugeren ret til at anlægge sag med påstand om, at det fastslås, at et kontraktvilkår er urimeligt, og at det ikke skal anvendes. I denne henseende har Domstolen fastslået, at såfremt udfaldet af fordelingen af sagsomkostningerne kun gøres afhængigt af de beløb, der er betalt med urette, og som kræves tilbagebetalt, kan en forbruger afholdes fra at udøve den nævnte ret, i betragtning af de omkostninger, som en retssag ville medføre (jf. dom af 16.7.2020, Caixabank og Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 og C-259/19, EU:C:2020:578, præmis 98 og den deri nævnte retspraksis).
- 38 Domstolen har fastslået, at artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 samt effektivitetsprincippet skal fortolkes således, at disse bestemmelser er til hinder for en ordning, der giver mulighed for at pålægge forbrugeren at bære en del af sagsomkostningerne, alt efter størrelsen på de uretmæssigt betalte beløb, der er blevet restitueret forbrugeren, efter at et kontraktvilkår erklæres ugyldigt, fordi det er urimeligt, idet en sådan ordning indebærer en væsentlig hindring, der kan afholde forbrugeren fra at udøve den ret, sådan som den er tillagt ved direktiv 93/13, til en effektiv domstolsprøvelse af den eventuelt urimelige karakter af kontraktvilkår (dom af 16.7.2020, Caixabank og Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 og C-259/19, EU:C:2020:578, præmis 99).

- 39 I det foreliggende tilfælde har den forelæggende ret anført, at det følger af LEC's artikel 22, at den ikke kan tilpligte sagsøgte i hovedsagen at betale sagsomkostningerne, når kravene fremsat af sagsøgeren i hovedsagen er blevet udenretsligt fyldestgjort under sagen for retten. Ifølge denne retsinstans gælder det samme således også, når sagsøgte i hovedsagen befandt sig i ond tro, og sagsøgeren i hovedsagen som følge heraf var nødt til at gøre sine rettigheder gældende ved et søgsmål, eftersom LEC's artikel 22 ikke gør det muligt for den ret, for hvilken sagen verserer, at tage hensyn til sådanne omstændigheder med henblik på at fravige den heri fastsatte regel om fordeling af sagsomkostningerne.
- 40 Det skal i denne henseende bemærkes, at forbrugeren inden for rammerne af de typiske procedurer, der indledes i medfør af artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13, er sagsøger, og at den sagsøgte er erhvervsdrivende, hvilket indebærer, at såfremt den sidstnævnte beslutter at fyldestgøre forbrugers krav udenretsligt, skal forbrugeren i medfør af den spanske lovgivning, der er beskrevet i den foregående præmis, altid betale omkostningerne i forbindelse med denne sag, også når den erhvervsdrivende har udvist ond tro.
- 41 Det skal fastslås, at en sådan lovgivning, som lader forbrugeren bære denne risiko, skaber en væsentlig hindring, der kan afholde denne fra at udøve sin ret til en effektiv domstolsprøvelse af den potentielt urimelige karakter af kontraktvilkår i den pågældende aftale, og i sidste ende kan være i strid med effektivitetsprincippet.
- 42 I sine indlæg for Domstolen har den spanske regering imidlertid gjort gældende, at LEC's artikel 22 kan fortolkes i overensstemmelse med kravene i medfør af dette princip. Denne artikel kan nemlig fortolkes således, at det påhviler den nationale retsinstans at tage hensyn til den pågældende erhvervsdrivendes eventuelle onde tro og i givet fald tilpligte denne at betale omkostningerne i forbindelse med søgsmålet.
- 43 Det skal fastslås, at en sådan fortolkning af national ret er forenelig med effektivitetsprincippet, for så vidt som den ikke afholder forbrugeren fra at udøve de rettigheder, som er tillagt ved direktiv 93/13. Det tilkommer den forelæggende ret at undersøge, om der er mulighed for en sådan fortolkning i overensstemmelse med EU-retten.
- 44 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 i lyset af effektivitetsprincippet fortolkes således, at disse bestemmelser ikke er til hinder for en national lovgivning, hvorefter forbrugeren i tilfælde af udenretslig fyldestgørelse af sine krav i forbindelse med et søgsmål, hvori der er nedlagt påstand om, at det fastslås, at et vilkår i en aftale, der er indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, er ulovligt, skal betale sagsomkostningerne i det søgsmål, som denne forbruger har anlagt, under forudsætning af, at den retsinstans, for hvilken sagen verserer, tager hensyn til den pågældende erhvervsdrivendes eventuelle onde tro og i givet fald tilpligter sidstnævnte at betale de omkostninger ved den retslige procedure, som forbrugeren har følt sig tvunget til at anlægge for at påberåbe sig de rettigheder, som vedkommende er tillagt ved direktiv 93/13.

Sagsomkostninger

- 45 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Niende Afdeling) for ret:

Artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler, sammenholdt med effektivitetsprincippet,

skal fortolkes således, at

disse bestemmelser er ikke til hinder for en national lovgivning, hvorefter forbrugeren i tilfælde af udenretslig fyldestgørelse af sine krav i forbindelse med et søgsmål, hvori der er nedlagt påstand om, at det fastslås, at et vilkår i en aftale, der er indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, er ulovligt, skal betale sagsomkostningerne i det søgsmål, som denne forbruger har anlagt, under forudsætning af, at den retsinstans, for hvilken sagen verserer, tager hensyn til den pågældende erhvervsdrivendes eventuelle onde tro og i givet fald tilpligter sidstnævnte at betale de omkostninger ved den retslige procedure, som forbrugeren har følt sig tvunget til at anlægge for at påberåbe sig de rettigheder, som vedkommende er tillagt ved direktiv 93/13.

Underskrifter